ČEKÁNÍ
NA
KOCOURA
MICHAELA
KLEVISOVÁ
motto

motto

ČEKÁNÍ NA KOCOURA

MICHAELA KLEVISOVÁ

Příběhy o kočkách a jejich lidech

Praha 2012

© Michaela Klevisová, 2012

ISBN 978-80-7246-680-1

Pro Pana Buchtu, Matýska, Lidušku, Pepíčka & spol., Černou, Kočičáka, Kubu, Sfingáče & spol., Starýho Matesa, Miculiána, Barčouna, Mikeše Mikomikše, Belu, Lízu, černou Koč a ostatní kočky z chaty, Zrzouna, Koťáka-Miterranda, Kočičku, Tasemničáka, Sliza, Žemláka, Lvíčka, Mikýška z Hutí, Diega Maradonu a všechny ostatní

Za cennou pomoc děkuji Simoně Martínkové-Rackové

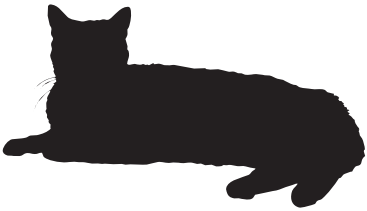

O kočkách píšu, protože…

… s nimi souzním. Vyhovuje mi jejich láska bez závislosti, oddanost bez odevzdanosti. Nepotřebuju, aby mě někdo potřeboval. Stačí, když mě bude mít rád, protože si jeho přízeň zasloužím. A přesně takhle vypadá vztah s kočkou. Je to rovnocenné partnerství. Zadarmo v něm nedostanete nic, ale proč byste také měli? Když se snažíte, kočka vás odmění velkou láskou, důvěrou a spoustou radosti.

Do mého života kočky patří ode dne, kdy mě babička doprovázela ze školy a cestou se k nám na kopci mezi vilami přidalo zrzavé kotě. Šlo za námi až domů a tam už zůstalo. Bylo mi sedm a od té doby jsem Kočkařka.

Většina našich koček byli nalezenci; jednu dobu jich s námi bydlelo pět. Občas si připadám jako magnet na kočky v nouzi. Jdeme se třeba projít do parku a v koruně prvního stromu sedí kotě, zoufale mňouká a neumí slézt dolů. „Už tam řve asi tři hodiny," říká pán, který nás míjí. Vrátíme se tedy s přítelem domů pro klubko provazu a košík, přítel přehodí provaz přes větev, na které sedí kotě, vytáhne nahoru košík – a kocourek okamžitě nastoupí jako do výtahu a šťastně se veze dolů. Jindy přijedeme na dovolenou a u dveří chalupy se hned objeví na první pohled nemocný kocourek. Celých čtrnáct dní ho vozíme k veterináři do nejbližšího města, sami mu pícháme injekce, vykurýrujeme ho, najdeme mu u sousedů domov. Jako by si nás problémové kočky samy nacházely. Spíš to ale bude tím, že nedokážeme netečně projít okolo zvířete, které nás možná potřebuje.

A podobně je na tom většina těch, kterým přezdívám Kočkaři. Jsme zvláštní typ lidí: tolerantní, ohleduplní, vnímaví, umíme přizpůsobovat pravidla vlastním potřebám a je nám vcelku jedno, co si o nás myslí ostatní. Často se navzájem poznáme ještě dřív, než přijde řeč na kočky – sedím třeba v čekárně u zubaře, povídám si s paní, která je na řadě

přede mnou, a hlavou mi bleskne: „Kočkařka.“ Paní se zmíní, že spěchá vyvenčit pejska. Přesto to zkusím: „To já mám doma tři kočky.“ Paní se rozzáří oči. „Já taky! Taky tři! A na zahradě jich krmím dalších pět…“ Když se my Kočkaři takhle najdeme, je nám úplně jedno, jak jsme staří, odkud pocházíme, jaká je naše profese, jaké máme další zájmy. Okamžitě k sobě přilneme. Podstatné je, že milujeme kočky. Jsme šťastní, že mluvíme s někým, kdo chápe naši posedlost, protože většině lidí připadáme tak trochu pošetilí. A téma hovoru je nevyčerpatelné. Těch zkušeností, o které se lze podělit! Těch historek!

Právě debaty s Kočkaři mě inspirovaly k téhle knížce. Je plná příběhů o kočkách, ale hlavně o jejich lidech.

Cestou na pláž

To léto padaly teplotní rekordy. Na ostrově Brač požár sežehl čtyři tisíce hektarů lesa, vyhnal lidi z hotelů a vítr s sebou ještě týden přinášel štiplavý pach spáleniště.

Koťata se k nim přidala na cestě mezi olivovníky, když jim do konce dovolené zbývaly čtyři dny a vítr se konečně otočil, takže byl cítit jenom mořem, vyprahlými skalami a pryskyřicí.

Robin si klekl doprostřed cesty. Natáhl ke koťatům ruku. Nejdřív se jí bála, uhýbala před ní, ale když je v nestřežené chvíli pohladil zezadu po hřbetě, hned se jeho dlani podvolila. Nakonec se mu vyškrábala na klín.

„Kde se tu vzaly, mami? Určitě mají žízeň! A hlad!“

Předtím ho nechali jít napřed, měl to tak rád, připadal si samostatný, a drželi se od něj dostatečně daleko, aby se mohli bavit o rozvodu. Byla to jejich poslední dovolená, která měla všechno zachránit, ale jenom potvrdila prázdnotu. Už o tom mluvili docela otevřeně. Střídavku nechci, to šoupání sem a tam dělá dětem v hlavě akorát zmatky. No to je jasný, měl by mít svůj stálej domov. Vždyť si ho můžu brát na víkendy, nějak se domluvíme... Ale stejně si pořád říkám, že kdybychom nebydleli s tvou matkou, mohlo to s náma třeba dopadnout jinak. To nemůžeš vědět. A hlavně už jsme se dohodli, tak to nech plavat... A co ty prachy na účtu? No, možná by to šlo udělat tak, že ty si vezmeš těch padesát táců a já si vezmu auto.

„Jakejch táců?“ zachytil Robin útržek rozhovoru. Představoval si, jak si máma bere do náručí stoh padesáti podnosů na jídlo, těch plastových, na jakých se ve školní jídelně nosí oběd. Byl by to pořádně vysoký komín a musela by dost balancovat, aby se jí při chůzi nenaklonil na stranu a neskácel se.

„Tomu bys nerozuměl,“ řekla.

„Bavíme se o penězích. Tácy jsou tisíce,“ vysvětlil táta. „Utíkej napřed, potřebujeme s mámou něco probrat.“

Robin se chtěl zeptat, odkud si ty tácy máma bude brát a kam je ponese, ale než stihl otevřít pusu, objevila se ta koťata. Dva kocouři. Černobílý a zrzavý.

„Neměli bychom ho tím zbytečně zatěžovat," říkala právě máma, a teď už jí Robin rozuměl každé slovo, protože jak klečel u koťat, rodiče přišli blíž. „Vždyť jde teprve do druhý třídy."

Zaklonil hlavu, náruč plnou koťat a podíval se na ni. „Vezmeme si je?"

Vzít si je samozřejmě nemohli.

„Určitě někomu patří," usoudil táta a rozhlížel se po vyprahlé krajině. Pokroucené kmeny olivovníků, staré kamenné zídky, šplhající do svahu. Bílá štěrková cesta, pod srázem moře, nahoře skály, ale nikde žádný dům, ze kterého by sem koťata mohla přijít.

Rozbalili obložené chleby a dali koťatům sýr a šunku. Pak zkusili samotný chleba. Koťata ho zhltla do posledního drobku.

„Vidíte? Mají hlad," řekl Robin. „Nejsou ničí." Udělal z dlaní misku, nechal si do ní od táty nalít vodu a nabídl ji koťatům. Lačně pila.

Chvíli si s nimi hráli a pak se rozhodli přece jenom dojít na pláž, kam měli původně namířeno. Koťata se

k nim připojila, pobíhala okolo nich, šťouchala packami do kamínků, na okamžik zmizela mezi olivovníky, ale za chvíli už se jim zase pletla pod nohama. Zastavila se až v místě, kde se cesta začala prudce svažovat k moři.

„Dál už s námi nechtějí. Někde tam na kopci mají určitě domov," řekl táta a v hlase mu zazněla úleva.

Robin na ně volal, lákal je k sobě, ale táta mu vysvětlil, že je to chyba. Kdyby s nimi kocouři šli moc daleko, už by nemuseli najít cestu domů.

Sešli na pláž, a když se za dvě hodiny vraceli zpátky do hotelu, koťata na ně čekala na místě, kde se rozloučili. Pak je doprovodila skoro až k hotelu.

„Vzít si je prostě nemůžeme, a hotovo," trvala na svém máma a táhla Robina za ruku do hotelové haly. „Někomu by se tu po nich mohlo stýskat. Třeba zrovna takovýmu klukovi, jako jsi ty. No jen si to představ."

„Nemají žádnýho kluka, jako jsem já. Jsou samy."

„I kdyby byly, my s tím nic nenaděláme. Můžeme je nakrmit, zařídit jim pár hezkejch dnů, ale to je všechno." Pak začala vysvětlovat, že zvířata se nedají jen tak převážet přes hranice. Jsou na to zákony. Kocouři by museli mít očkování, očkovací průkazy a bůhvíco ještě. „A to už nestihneme, protože za čtyři dny odjíždíme."

Přijedou domů a budou rozdělovat ty tácy. On zůstane s mámou, protože střídavka by mu udělala v hlavě akorát zmatek. Rád by se zeptal, co to ta střídavka je, ale mlčel.

Večer nemohl usnout. Zavři oči a poslouchej moře, to doma nemáš, řekla máma, a tak to zkusil, ale stejně dál myslel na kocoury, jak jsou sami potmě mezi olivovníky, a jak už se těší, až zítra zase dostanou sýr. Bylo mu smutno a šumění moře pod balkonem mu vůbec nic neulehčovalo. Vždyť proč by také mělo?

Chodili za koťaty dvakrát denně, vybavení sýrem od snídaně a kočičími konzervami, které nakoupili ve vesnici. Koťata se pokaždé nažrala, kus cesty je doprovodila a pak čekala, až se budou vracet z pláže. Přestala se bát natažené ruky. Už zdálky je poznala a vybíhala jim naproti s ocásky zdviženými na pozdrav.

Stal se z toho rituál. Když si Robin u snídaně nenápadně strkal do kapes ubrousky se sýrem a šunkou nebo když s rodiči v samoobsluze kupovali zvířecí konzervy a dohadovali se, jaký druh bude koťatům nejvíc chutnat, na chvilku bylo všechno jako v dobách před řečmi o tácech a stří-

davce. Robin to vycítil. O takových věcech se nemusí mluvit, ty se prostě dějí.

„Vůbec si nedovedu představit, že tu ty kocoury necháme," řekl táta poslední den, když mu koťata z dlaně žrala kousky sýra. „Možná bych je přece jenom odvezl."

„Ale když nás na hranicích prohlídnou, seberou nám je," namítla máma. „A to bude horší, než kdyby zůstali tady, kde to znají."

„No jasně. Ale stejně."

„Já vím. Taky jsem si na ně zvykla."

Chlap s dřevěnou vycházkovou holí se na cestě objevil zrovna ve chvíli, kdy plánovali, jak koťata těsně před hranicemi zavřou do kufru auta a budou doufat, že jim ho celníci neprohlédnou. Mohli by si třeba pustit přehrávač a Robin by si ještě mohl nahlas zpívat, aby překřičel případné mňoukání.

Chlap něco chorvatsky řekl a holí neurčitě ukázal za olivový háj.

„Jsou to jeho kočky. Přišly odtamtud. Bydlí tamhle," přeložil Robinovi táta.

Chlap se sklonil, ale koťata před jeho rukou uhnula. Jedno chytil, zvedl ho za kůži za krkem jako králíka a chvíli ho jen tak z legrace podržel ve výšce. Kotě se zmítalo, to druhé zmizelo mezi

stromy. Zachechtal se a zase něco nesrozumitelného zamumlal.

„Nemáme je krmit. Chytají myši," vysvětlil táta.

Chorvat pustil zvíře na zem.

Robin nechápal, proč rodiče tomu chlapovi neřeknou, že by si koťata rádi odvezli. Myslí si, že by jim nerozuměl? Bojí se, že by jim je nedal? Nebo je chtějí sebrat potají?

„Alespoň víme, že tu nezůstanou úplně samy," řekl táta, když mířili k pláži. „No co na mě tak koukáš, Robine? Přece si nemyslíš, že je sebereme, když někomu patří?"

Zpíval, až ho bolelo v krku. Nadskakoval na zadní sedačce a rukama rozhazoval do rytmu.

„... vypráví nám o tom včelka Máááájááá..."

„Takhle vyvádí celou cestu," řekl táta celníkovi, když mu oknem podával pas.

„Asi už se těší domů."

„Jo jo, to se mu to těší, když na rozdíl od nás nemusí zítra do práce." Tátovi se zadrhl hlas. S mámou se oba nuceně zasmáli.

„V pořádku." Celník střelil po Robinovi pohledem a vrátil tátovi pas.

„... malá uličnice včelka Máááájáááá..."

„Díky. Nashle."

Závora se zvedla. Rozjeli se. Ještě minutu nebo dvě seděli všichni bez hnutí, jako by se báli, že celníkům až teď dojde, že se chovali podezřele, a tak je začnou pronásledovat a přinutí je zastavit a vyložit všechny věci z auta.

Pak se po sobě máma s tátou podívali a oba současně zavýskli: „Jooo!"

„Máme je!"

„Jsou naši!"

„Jak se budou jmenovat?"

Na prvním odpočívadle zastavili a přinesli kocoury zpátky do kabiny. Koťata se chovala tiše a důvěřivě, jako by pro ně nebylo nic přirozenějšího než daleká cesta autem a pašování nepovoleného nákladu přes hranice.

Robin je hlídal na zadním sedadle a myslel na to, jak ráno ještě před snídaní vyrazili z hotelu do kopců. Kocouři na ně v tu neobvyklou dobu u cesty nečekali, a tak táta rozhodl, že najdou dům toho muže s holí. Kocouři seděli na pobořených sloupcích branky opředené vínem. V ranním slunci bylo všechno měkké a zlatorůžové.

„Prodám vám je," překládal táta, co říká chlap s holí. „Ale budu muset shánět další kočky. Budu

s tím mít starosti.“ V přimhouřených očích se mu zablýsklo a pak vyslovil částku, která tátovi a mámě připadala strašně vysoká.

Šli stranou. „Chce nás odrbat,“ řekl táta. „Takovýhle prachy za dvě koťata. A když mu je dám, nezbudou nám žádný kuny. Budeme po cestě muset platit už jenom kartou.“

„No jo,“ kývla máma, „chce víc, než dáme za benzin až domů. Je to zlodějna. Jestli si s ním plácneme, uděláme ze sebe blbce.“

Podívali se na kocoury. Na chlapa. Pak na sebe. Mámě zčervenaly oči.

„Víš ty co?“ řekl táta. „Já bych je vzal, i kdyby za ně chtěl dvakrát tolik.“

„Já taky.“

„A to je přesně ten důvod, proč jsme si nikdy nenašetřili na vlastní byt.“

„Jo, jsme hrozný.“

Usmáli se na sebe a táta šel zpátky k domu a dal chlapovi s holí peníze. Chlap chtěl kocoury chytit a nacpat jim je do otrhané tašky na zip, ale řekli mu, že to není třeba, že s nimi koťata určitě odejdou dobrovolně.

Od té chvíle bylo něco jinak. Něco se změnilo a už to tak zůstalo. Robin nad tím pocitem moc nekou-

mal, jen si ho užíval. Nechával se jím hladit a konejšit celou cestu, a byl si jistý, že rodiče to mají taky tak.

Když projížděli Záhřebem, táta na chvíli pustil volant a konečkem prstu přejel mámě po hřbetu ruky. Neodtáhla se. Mlčeli, ale o takových věcech se nemusí mluvit. Ty se prostě dějí.

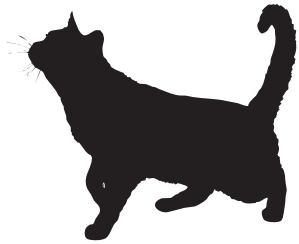

Co kočky vědí

Mourkovi patřil statek se stodolou, jabloňový sad a louka. V jeho rajonu s ním žila ještě Ingrid, ale šéfoval tu on. Tedy alespoň do doby, než se přistěhoval Aleši.

Mourek ho už předtím znal. Chlap s pichlavýma očima a širokými rameny vždycky přivezl Ingrid z práce pohyblivou krabicí, kterou se jezdí do Kralovic na injekce, oba vystoupili, Ingrid se opřela zády o zavřenou branku, chlap na ni nalehl, až se sloupky nakláněly, a dlouho se očichávali a olizovali. Pak zamířili do domu, a když chtěl jít Mourek s nimi, některý z nich ho nohou odstrčil. Mourek samozřejmě mohl skočit na kliku a otevřít si (od-

koukal to od Ingrid už jako kotě), ale v přítomnosti cizího člověka se ostýchal.

Nechápal, jak může Ingrid dovolit, aby se u nich někdo cizí takhle roztahoval. Vždycky když Aleši konečně odešel, na plotě a na zápraží zůstal jeho pach, takže bylo třeba znovu přeznačkovat celý rajon.

„Tak pa, Aleši," volala Ingrid za vetřelcem. Stála u branky, tváře měla červené a oči se jí leskly, podobně jako když večer zapalovala v kamnech. Mávala, dokud pohyblivá krabice nezmizela za rohem, a pak se zasněným úsměvem zašla do domu.

Ze všeho nejvíc Mourka štvalo, že Ingrid čím dál častěji porušuje jejich pravidelný denní režim a nedodržuje čas kartáčování a večerního krmení. Mourek si uměl otevírat dveře i lednici, ale s kartáčem a s konzervami si pořád ještě sám poradit nedokázal. Byly to dvě nejdůležitější věci, ke kterým Ingrid potřeboval.

„Necháš tu lednici!" vykřikla, vždycky když zahákl dráp za umělohmotné těsnění na dvířkách lednice, zatáhl a okouzleně zíral na police. Nikdy se toho pocitu nenabaží. Co si má vybrat? Šunku? Sýr? Makrelu... „Pusť tu makrelu! Do lednice nesmíš! To přece víš!"

Samozřejmě to věděl, ale pravidla jako první porušila *ona*. Včas ho nenakrmila. Dávno si přece ujasnili, že myši Mourek chytá jenom pro zábavu, případně proto, aby jí je přinesl darem a vystavil na rohožku. Takže kdo z nich dvou by se měl stydět?

„Máš hlad," dovtípila se, když otevřel lednici potřetí za sebou, a dala mu konzervu.

Pak si rozložila práci – vyráběla ozdoby z korálků a drátků – a Mourek si mohl sednout na krajíček stolu, dívat se, jak jí kmitají prsty, a občas do nějakého obzvlášť lákavého korálku šťouchnout tlapkou, jen zlehka.

Pokaždé mu vynadala, ale nebylo pochyb, že ve skutečnosti ji jeho kousky baví. Nikdy ho neplácla, maximálně zvýšila hlas a zřetelně vyslovila to svoje „Nesmíš". „Korálky ne-smí-šššš!" Mourek moc dobře věděl, čím ji občas může z legrace pozlobit a čím by ji opravdu naštval. Například rajon si značkoval výhradně venku. Drápy si brousil taky venku. Měl svoji hlavu, ale taky měl úroveň.

O to víc se ho dotkla Alešiho reakce, když se poprvé v jeho přítomnosti odvážil skočit na kliku a vběhnout do domu. Aleši a Ingrid se na pohovce u kamen očichávali a olizovali, jenže Mourek měl hlad. Došel k lednici, chvíli se před ní významně tyčil

(občas tím dosáhl svého), a když si ho nikdo nevšímal, zahákl dráp za těsnění a zatáhl.

Vzápětí ho něco tvrdě udeřilo do zad.

„Jedeš, potvoro!“

Aleši po něm hodil botu!

„Nech ho, Aleši,“ bránila ho Ingrid, ale ne moc důrazně. „Je to chytrej kocour. Zná spoustu slov. Makrela, šunka, konzerva, postel, ven, domů, na veterinu –“

„Snad abych na něj začal žárlit.“

„Ne, počkej, já si nedělám legraci. Stačí říct ‚Nesmíš‘ a on tě poslechne. Veterinář říkal, že je nadprůměrně inteligentní. Víš, že jenom jedno procento koček si dokáže otevírat dveře tím, že skočí na kliku?“

„Hlavně ať vypadne.“

„Na takovýhle zacházení není zvyklej.“

„Však on si zvykne. Kočka nemá v domě co dělat,“ odpověděl Aleši a hodil ještě jednu botu tím směrem, kde se Mourek krčil pod kuchyňskou linkou. „Zmizni, potvoro! Mazej!“

Mourek tiskl zadek do kouta a hrdelně mručel. *Potvoro?* To mluví s ním? Ještě včera se jmenoval Mourek.

Toho dne si Mourek označkoval rajon ještě důkladněji než dřív, hlavně na brance si dal opravdu

záležet, ale byla to marná snaha. Za pár dnů si Aleši přivezl pohyblivou krabicí spoustu věcí a začal se chovat, jako by statek patřil jemu.

Život byl najednou těžší než dřív.

Přituhlo a Mourek nebyl zvyklý trávit venku víc než pár hodin v kuse, natož v takové zimě spát.

„Koukej vypadnout, potvoro, nebo tě přetrhnu jako hada!“ zařval Aleši, kdykoli se potkali v domě, a většinou po Mourkovi rovnou něco hodil. Často z něj táhl štiplavý zápach, ze kterého se Mourkovi ježily chlupy na hřbetě. Nějak podobně smrděla ta vodička, kterou mu v Kralovicích dali na roztržené ucho, když se v létě popral s Oskarem od sousedů o hranice rajonu. Cestou domů si v pohyblivé krabici ucho důkladně omyl nasliněnou packou a pak měl na jazyku hořko.

Aleši naštěstí každý den nasedl do pohyblivé krabice a odjel, Ingrid pootevřela dveře, zavolala a Mourek najednou směl domů a tam se mohl rozvalovat u kamen, šťouchat packou do korálků a otvírat si ledničku, jako by se nic nezměnilo. Jakmile před domem zaslechl Alešiho pohyblivou krabici, seskočil z křesla a Ingrid ho pustila ven. Jenže pak jednou nebyli dost rychlí a Aleši přistihl Mourka v předsíni.

Druhý den Mourkovy misky stály na schodech před domem, kam rozhodně nepatřily.

„Dovnitř už nesmíš," vysvětlovala mu omluvně Ingrid, když strkal čenich do škvíry ve dveřích. „A ne že budeš skákat na kliku! Snad abych radši začala zamykat..."

„Mňau," odpověděl Mourek a říkal si, jaký je to skandál, že v jeho domácnosti už vůbec nic nefunguje, jak by mělo. Zaškrabal packou na dveře a výmluvně na Ingrid pohlédl. „Mňau."

„Nesmíš tam, ani když je Aleš pryč," vykládala Ingrid, sedla si na poslední schod a vzala si Mourka na klín. Tam se zklidnil. Miloval její vůni a ruce, které přesně věděly, jak se ho dotýkat, aby se mu oči zavíraly blahem. „Zakázal to. Prý má ailurofobii, ať je to, k čertu, cokoli... A chápeš – já už prostě chci s někým žít. Chci děti. Je mi pětatřicet. Mám nejvyšší čas."

Mourek nechápal. Jak se mohlo stát, že v domě, který přece patří jemu, najednou rozhoduje někdo jiný? Ten večer vyskočil na parapet a díval se do domu. Uvnitř se Aleši povaloval na jeho místě vedle kamen, zíral na blikající krabici, drbal se v rozkroku a tvářil se, jako by tam sedával odjakživa.

Mourek se stáhl do stodoly. Několik dní nežral (nejdřív ze smutku a pak z trucu, jen ať Ingrid vidí, jak je nešťastný), ale nakonec mu došlo, že dokud se

bude jenom tiše trápit, nic nezmění. Začal se toulat dál a dál od domu, urazil pořádný kus cesty za hranice svého rajonu a poznal několik lidí, kteří ho při každém setkání pohladili a dali mu něco dobrého. K těm nejhodnějším se vracel.

Ingrid byla čím dál smutnější a Aleši na ni čím dál častěji křičel. Večer z něj vždycky táhl ten protivný štiplavý pach. Venku bylo čím dál chladněji. Nejhodnější lidé někam zmizeli, jejich dům byl zabedněný a tichý. Je načase změnit strategii, rozhodl se Mourek.

Když chce Aleši boj, má ho mít.

V domě se neznačkuje, to ví i průměrně inteligentní kocour, ale když je třeba vyhnat z rajonu nepřítele, jde dobré vychování stranou. Nepřítel se musí takzvaně přečurat.

Mourek tedy jednou odpoledne pronikl do domu a důkladně obstříkal všechna místa, ze kterých cítil vetřelcův pach. Boty, polštář, svetr, ručník... Zrovna si značkoval SVOJE místo na pohovce u kamen, když se mezi dveřmi objevil Aleši.

„Já toho hajzla *zabiju!*“

„Nech ho, Aleši! A-le-ši!“

Bylo to o fous. Mourek vystřelil k pootevřeným dveřím a proklouzl ven vteřinu předtím, než po něm